

Wielkość funduszu udziałowego a pozycja kredytowa spółdzielni mleczarskich

Teresa Domańska*

Streszczenie: *Cel* – Celem artykułu jest przedstawienie oraz analiza zależności między wielkością funduszu udziałowego a pozycją kredytową spółdzielni mleczarskich.

Metodologia badania – Do badań zakwalifikowano 60 spółdzielni mleczarskich, które w 2010 roku sporządziły oraz ogłosiły sprawozdanie finansowe w Monitorze Spółdzielczym B. Badanie podzielono na dwie części. W pierwszej przeprowadzono test ANOVA rang Kruskalla-Wallisa w celu potwierdzenia poprawności podziału badanej grupy na kwartyle. W drugiej części zastosowano jednoczynnikową analizę wariancji w celu sprawdzenia istotności zróżnicowania wielkości pozycji kredytowej w podgrupach.

Wynik – W wyniku przeprowadzonych badań udowodniono, iż zachodzi istotna zależność pomiędzy wielkością funduszu udziałowego spółdzielni mleczarskich oraz pozycją kredytową, liczoną relacją należności handlowych do zobowiązań handlowych.

Oryginalność/wartość – Artykuł jest próbą odpowiedzi na pytanie, jak wielkość posiadanego funduszu udziałowego wpływa na pozycję kredytową spółdzielni mleczarskich.

Słowa kluczowe: spółdzielnia mleczarska, fundusz udziałowy, pozycja kredytowa

Wprowadzenie

Działalność przedsiębiorstwa, obok strategicznego zarządzania oraz posiadanych zasobów, uwarunkowana jest również otoczeniem, w jakim funkcjonuje dana jednostka. Szczególnie w dobie kryzysu istotnego znaczenia nabrały relacje między kontrahentami. Kredyt handlowy w obliczu problemu pozyskiwania zewnętrznego kapitału stał się jednym z najważniejszych form finansowania majątku przedsiębiorstwa, a tym samym istotnym elementem obrotu gospodarczego. Dlatego też w celu zapewnienia ciągłości procesów produkcyjnych bardzo ważne jest budowanie odpowiednich relacji z partnerami handlowymi. Często jednym z trudniejszych elementów zarządzania przedsiębiorstwem jest pozyskiwanie zarówno odbiorców, jak również odpowiednich dostawców. Z punktu widzenia zarządzających przedsiębiorstwami, w procesie gospodarowania istotne jest nie tylko pozyskiwanie nowych kontrahentów, ale również nawiązanie dłuższej współpracy z dotychczasowymi partnerami handlowymi. Budowanie takich relacji opiera się w głównej mierze na odpowiednim zarządzaniu należnościami oraz zobowiązaniami handlowymi.

---

* mgr Teresa Domańska, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Wydział Nauk Ekonomicznych, Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw, Zakład Finansów Przedsiębiorstw i Rachunkowości, ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa, e-mail: teresa_domanska@sggw.pl.

Należności handlowe, zgodnie z ustawą o rachunkowości definiowane jako należności z tytułu dostaw i usług, powstają w momencie sprzedaży wyrobów gotowych, towarów oraz materiałów, za które dostawca nie otrzymał jeszcze zapłaty (Krzemińska 2005: 116). Kredyt kupiecki udzielany jest zatem nabywcy w wyniku realizacji sprzedaży i ma formę odroczonego terminu płatności w stosunku do daty sprzedaży (Wędzki 2000: 22). Nierzadko kredyt handlowy traktowany jest jako źródło finansowania bieżącej działalności (Zawadzka 2009: 13), szczególnie w przedsiębiorstwach z przejściowymi problemami dotyczącymi utrzymania płynności finansowej. Z jednej strony współzależność stosunków między kontrahentami może skutkować finansowym wsparciem odbiorcy. Z drugiej jednak strony nieterminowe regulowanie należności ze strony kontrahentów może doprowadzić do sytuacji, w której przedsiębiorstwo udzielające kredytu kupieckiego znajdzie się w trudnej sytuacji finansowej. Wówczas często dochodzi do powstawania zatorów płatniczych, w następstwie czego mogą pojawić poważne problemy z płynnością finansową nie tylko w krótkim, ale również w długim okresie czasu.

Podstawą prawną funkcjonowania spółdzielni mleczarskich jest ustawa z dnia 16 września 1982 roku Prawo Spółdzielcze, na mocy której spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, którego skład osobowy oraz fundusz udziałowy może ulegać zmianie (Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo Spółdzielcze). Spółdzielnia w interesie członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą. Obok działalności gospodarczej spółdzielnia może również prowadzić działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska. Powszechnie przyjmuje się, że działalność gospodarcza prowadzona w formie spółdzielni opiera się na odrębnych zasadach, tzw. zasadach spółdzielczych (Pietrzak 2006: 31). Jednakże z punktu widzenia rachunku ekonomicznego spółdzielnia mleczarska jest nie tylko dobrowolnym zrzeszeniem członków, ale również przedsiębiorstwem produkcyjnym (Dworniak 2010: 9).

Jednym z najważniejszych składników bilansu w przedsiębiorstwie produkcyjnym jest majątek obrotowy. W skład tego majątku wchodzi należności handlowe, które w warunkach konkurencji nabierają coraz większego znaczenia (Krzemińska 2005: 89). Posiadanie przez przedsiębiorstwo należności handlowych świadczy o kredytowaniu swoich kontrahentów. Z drugiej strony posiadanie zobowiązań z tytułu dostaw i usług świadczy o korzystaniu z tego źródła finansowania. Należności handlowe są powszechnie uznawane za czynnik wpływający na stymulowanie popytu, dzięki czemu jednostka gospodarująca może zwiększać przychody ze sprzedaży (Krzemińska 2005: 149; Krzemińska 2009: 35; Rytko 2009: 30; Wędzki 2000: 31).

Poza wyznaczeniem strategii zaciągania i udzielania kredytu handlowego kierownictwo powinno określić pozycję kredytową, w zależności od przyjętej przez przedsiębiorstwo polityki w zakresie utrzymywania struktury majątku obrotowego oraz kapitału krótkoterminowego. Przedsiębiorstwo może przyjąć pozycję dostawcy kredytu, co będzie wskazywało na to, iż w większym stopniu kredytuje swoich odbiorców niż korzysta z tego źródła finansowania. Jednostka może również przyjąć pozycję odbiorcy kredytu handlowego i wówczas

w dużym stopniu będzie korzystała ze źródła finansowania, jakim jest kredyt handlowy, jednocześnie stosując restrykcyjną politykę w zakresie kredytowania odbiorców (Krzemińska 2005: 129). Z jednej strony pozycja kredytowa może być rezultatem posiadania zdolności finansowej przedsiębiorstwa do wywiązywania się z zobowiązań bieżących. Natomiast z drugiej strony może być to wynikiem podejścia do zarządzania kapitałem obrotowym oraz zajmowanej pozycji jednostki gospodarującej na rynku.

1. Metody badań

Celem artykułu jest przedstawienie oraz analiza zależności między wielkością funduszu udziałowego a pozycją kredytową spółdzielni mleczarskich.

Badaniami objęto 60 spółdzielni mleczarskich, które prowadziły działalność gospodarczą w 2010 roku. Ponadto spółdzielnie te były zobowiązane do badania i ogłaszania sprawozdań finansowych w Monitorze Spółdzielczym B, zgodnie z ustawą o rachunkowości. W celu przeprowadzenia badań założono, iż zakwalifikowane spółdzielnie mleczarskie musiały kontynuować działalność gospodarczą w 2010 roku oraz posiadać co najmniej zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług. Dobór obiektów badawczych miał zatem charakter celowy.

Wybrane spółdzielnie mleczarskie charakteryzowały się dużym udziałem przychodów ze sprzedaży w rynku. Zważywszy na fakt dużej skali działalności gospodarczej spółdzielni, próba badawcza została podzielona na kwartyle ze względu na kryterium funduszu udziałowego. W tabeli 1 przedstawiono liczebność próby badawczej, pogrupowanej według kryterium łącznej wielkości funduszu udziałowego w spółdzielniach mleczarskich.

Tabela 1

Liczebność próby badawczej z podziałem na kwartyle

Grupa	Wielkość spółdzielni	Liczba spółdzielni mleczarskich
1 grupa	małe	15
2 grupa	średnie	15
3 grupa	duże	15
4 grupa	bardzo duże	15
Łącznie		60

Źródło: opracowanie własne.

W celu oceny zależności zachodzących między wielkością funduszu udziałowego a przyjętą pozycją kredytową spółdzielni mleczarskiej, przeprowadzono podział populacji na podgrupy, tj. kwartyle. Pierwszy kwartył (25% populacji) obejmował spółdzielnie *małe* z 1 grupy o najmniejszym poziomie funduszu udziałowego. Drugi kwartył (25% populacji) obejmował spółdzielnie *średnie* z grupy 2, które charakteryzowały się przeciętnym poziomem funduszu udziałowego. W trzecim kwartylu (25% zbiorowości), tj. grupie 3, znalazły

się *duże* spółdzielnie o ponadprzeciętnym poziomie funduszu udziałowego. Kwartył czwarty obejmował grupę 4, czyli spółdzielnie *bardzo duże*, które charakteryzowały się najwyższym poziomem funduszu udziałowego w badanej zbiorowości.

W pierwszej części badania przeprowadzono test Shapiro-Wilka w celu określenia normalności rozkładu analizowanych zmiennych w poszczególnych kwartylach. W teście tym w hipotezie zerowej (H_0) zakłada się normalność rozkładu zmiennych. Następnie za pomocą testu ANOVA rang Kruskala-Wallisa sprawdzono zasadność podziału populacji na kwartyły. Test ANOVA rang Kruskala-Wallisa jest rozszerzeniem testu U-Manna-Whitneya na więcej niż dwie populacje. Ponadto test ten jest nieparametrycznym odpowiednikiem jednoczynnikowej analizy wariancji (Stanisz 2006: 386). Test ANOVA rang Kruskala-Wallisa sprawdza hipotezę, że n niezależnych próbek pochodzi z tej samej populacji (Stanisz 2006: 286). Hipoteza zerowa (H_0) dla testu ANOVA rang Kruskala-Wallisa zakłada brak istotnego statystycznie wpływu czynnika grupującego na badaną cechę. Natomiast hipoteza alternatywna (H_1) zakłada wpływ czynnika na przynajmniej pewne pary grup w populacji generalnej. Odrzucenie hipotezy zerowej (H_0) dokonuje się przy poziomie istotności $p < 0,05$.

W drugiej części badania, w celu określenia istotności zróżnicowania wskaźnika pozycji kredytowej w wyznaczonych grupach z badanej populacji spółdzielni mleczarskich, wykorzystano jednoczynnikową analizę wariancji. Test ANOVA można potraktować jako uogólnienie testu t na sytuację, w której porównujemy więcej niż dwie grupy wyodrębnione z populacji badanej (Francuz, Mackiewicz 2007: 322). Metoda ta służy zatem do analizy różnic między wynikami uzyskiwanymi z analizy zmiennych w danych grupach.

Jednym z podstawowych założeń analizy wariancji było potwierdzenie jednorodności wariancji w grupach za pomocą testu Levene'a. Testy analizy wariancji wymagają założenia, że wariancje w poszczególnych grupach – kwartylach są takie same, a zatem jednorodne (Stanisz 2006: 269). Niezależnie od tego, jak duża jest zmienność wewnątrz poszczególnych grup, pod względem wariancji, nie mogą się one różnić między sobą (Francuz, Mackiewicz 2007: 336). Hipoteza zerowa (H_0) mówi o jednorodności wariancji w analizowanych grupach, natomiast poziom statystyki testowej wynosi $p = 0,05$. Jednym z najmocniejszych testów do sprawdzenia jednorodności wariancji jest właśnie test Levene'a.

Kolejnym etapem jest przeprowadzenie testu analizy wariancji, która ma za zadanie potwierdzenie istotności różnic pomiędzy średnimi w poszczególnych grupach. Hipoteza zerowa (H_0) w tym teście zakłada, że co najmniej dwie średnie różnią się między sobą. Podstawą analizy wariancji jest możliwość rozbicia sumy kwadratów wariancji całkowitej dla wszystkich wyników obserwacji na dwa podstawowe składniki:

- sumę kwadratów opisującą zmienność wewnątrz prób,
- sumę kwadratów opisującą zmienność między grupami (Stanisz 2006: 261).

W przypadku odrzucenia hipotezy zerowej (H_0) o równości średnich we wszystkich grupach, należy zastanowić się, które pary różnią się od siebie. W tym celu stosujemy tzw. testy post-hoc (Stanisz 2006: 271). Ostatnim etapem badania są zatem porównania wielokrotne

w grupach, które zostały wykonane za pomocą testu NIRU. Wszystkie analizy statystyczne zostały przeprowadzone z wykorzystaniem pakietu STATISTICA 10.

2. Wyniki badań empirycznych

W tabeli 1 przedstawiono liczebność próby badawczej pogrupowanej według wielkości funduszu udziałowego spółdzielni mleczarskich. W kwartylu pierwszym fundusz własny kształtował się na najniższym poziomie w porównaniu do pozostałych grup.

Tabela 2

Wielkość funduszu udziałowego spółdzielni mleczarskich z podziałem na kwartyle (tys. zł)

Wyszczególnienie	Średnia	Minimum	Maksimum
Małe	4 900	3 156	6 847
Średnie	9 451	7 122	12 069
Duże	16 274	12 148	24 219
Bardzo duże	61 513	29 960	173 864

Źródło: opracowanie własne.

W spółdzielniach *małych* wielkość funduszu odnotowano między 3156 (tys. zł) a 6847 (tys. zł), natomiast średnia wartość funduszu udziałowego kształtowała się na poziomie 4900 (tys. zł).

W drugiej grupie znalazły się spółdzielnie tzw. *średnie* o przeciętnym poziomie funduszu udziałowego, tj. 9451 (tys. zł). Najniższa wielkość funduszu udziałowego w tej grupie wyniosła 7122 tys. zł, natomiast najwyższa 12 069 tys. zł. Do trzeciej grupy zostały zakwalifikowane *duże* spółdzielnie mleczarskie o ponadprzeciętnym funduszu udziałowym, tj. średnio w grupie wyniósł 16 274 tys. zł. W trzech pierwszych grupach maksymalna wartość funduszu własnego w spółdzielniach mleczarskich przekraczała dwukrotnie fundusz w spółdzielniach najmniejszych zakwalifikowanych w ramach danej grupy. W kwartylu czwartym wielkość funduszu udziałowego kształtowała się między 29 960 tys. zł. a 173 864 tys. zł. W czwartej grupie znalazły się *bardzo duże* spółdzielnie mleczarskie, których wielkość funduszu udziałowego wynosiła średnio 61 513 tys. zł. W grupie *dużych* spółdzielni mleczarskich rozpiętość funduszu udziałowego kształtowała się na poziomie 143 904 tys. zł. Oznacza to, że fundusz udziałowy w największej spółdzielni mleczarskiej był prawie 6-krotnie wyższy od funduszu najmniejszego przedsiębiorstwa produkcyjnego zakwalifikowanego w ramach danej grupy.

Za pomocą testu Shapiro-Wilka przetestowano normalność rozkładu wartości zmiennej funduszu udziałowego oraz poziomu pozycji kredytowej spółdzielni mleczarskich. Na podstawie testu Shapiro-Wilka, na poziomie istotności $p = 0,05$ stwierdzono, iż nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej (H_0) o normalności rozkładu wartości pozycji kredytowej.

Natomiast w przypadku wartości zmiennej funduszu własnego, za pomocą tego testu odrzucono hipotezę zerową (H_0) o normalności rozkładu, na poziomie statystyki testowej $p=0,05$. Dlatego też w następnym etapie zastosowano test ANOVA rang Kruskalla-Wallisa, który potwierdził zasadność podziału populacji na kwartyle na podstawie wartości zmiennej funduszu własny (tab. 3). Na podstawie testu ANOVA rang Kruskalla-Wallisa stwierdzono, iż należy odrzucić hipotezę zerową (H_0) mówiącą o braku istotnego statystycznie wpływu czynnika grupującego badaną cechę i przyjąć hipotezę alternatywną (H_1).

Tabela 3

Wyniki testu ANOVA rang Kruskalla-Wallisa dla zmiennej grupującej fundusz własny

Wyszczególnienie	Wartość statystyki testowej	p
ANOVA rang Kruskala-Wallisa	H (3, N = 60) = 55,32787	0,000

Źródło: opracowanie własne.

Następnie zastosowano jednoczynnikową analizę wariancji ANOVA, w celu określenia istotności zróżnicowania wskaźnika pozycji kredytowej między poszczególnymi grupami. Pierwszym etapem przeprowadzenia analizy wariancji było zastosowanie jednego z najmocniejszych i najpopularniejszych testów, tj. test Levene'a, który potwierdził jednorodność wariancji (tab. 4). Za pomocą testu Levene'a potwierdzono fakt, iż w poszczególnych grupach wyznaczonych za pomocą kryterium funduszu udziałowego, występuje jednorodność wariancji. Na podstawie $p = 0,453329$, nie było podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej (H_0), przy poziomie statystyki testowej $p = 0,05$, świadczącej o jednorodności wariancji. Został zatem spełniony kolejny warunek, obok mierzalności zmiennej oraz rozkładu normalnego, który umożliwi procedurę przeprowadzenia analizy wariancji.

Tabela 4

Wyniki testu Levene'a dotyczącego jednorodności wariancji w grupach

Test Levene'a jednorodności wariancji								
Zaznaczone efekty są istotne z $p < 0,05000$								
Zmienna	SS	df	MS	SS	df	MS	F	p
Pozycja kredytowa	6,901741E-02	3	2,300580E-02	1,451798E+00	56	2,592497E-02	0,8874	0,453329

Źródło: opracowanie własne.

Istota analizy wariancji polega na tym, że przeprowadza się proces porównania ze sobą wpływów różnych źródeł zmienności niezależnej na zmienną zależną. W analizowanym przypadku zmienną niezależną jest wielkość spółdzielni mleczarskiej, określona za pomocą wartości funduszu udziałowego, natomiast zmienną zależną jest pozycja kredytowa, jako relacja należności handlowych do zobowiązań handlowych (tab. 5).

Tabela 5

Wyniki analizy wariancji

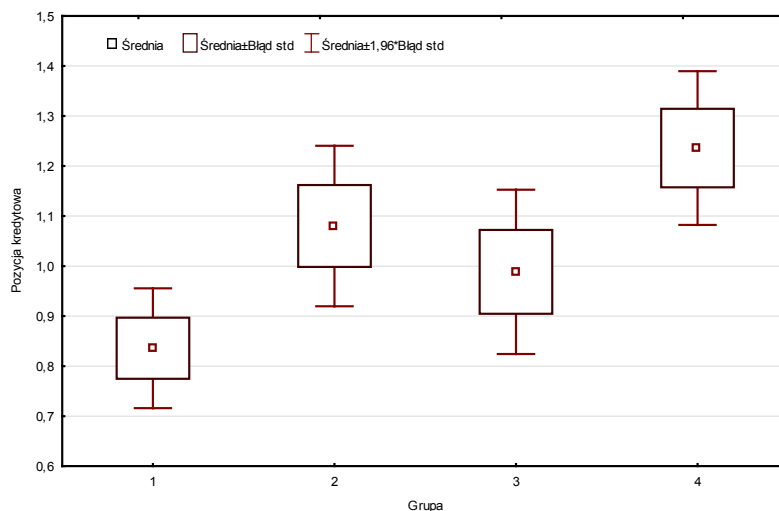
Analiza wariancji									
Zaznaczone efekty są istotne z $p < 0,05000$									
Zmienna	SS	df	MS	SS	df	MS	F	p	
Pozycja kredytowa	1,264307E+00	3	4,214356 E-01	4,956067E+00	56	8,850119E-02	4,76192	0,005008	

Źródło: opracowanie własne.

Prawdopodobieństwo, że $F = 4,76192$ w rozkładzie F Snedecora, dla 3 i 56 stopni swobody, odpowiednio dla wariancji międzygrupowej oraz wewnątrzgrupowej, wynosi $p = 0,005008$. Oznacza to, że przy statystyce testowej przyjętej na poziomie $p = 0,05$, należy odrzucić hipotezę zerową (H_0) i przyjąć hipotezę alternatywną (H_1) o istotnym statystycznie zróżnicowaniu średnich w poszczególnych grupach. Na tym etapie można stwierdzić, że wielkość spółdzielni mleczarskich istotnie różnicuje pozycję kredytową przyjmowaną przez przedsiębiorstwa produkcyjne.

Na rysunku 1 zaprezentowano poziom pozycji kredytowej w poszczególnych grupach spółdzielni mleczarskich. Najniższy poziom pozycji kredytowej zaobserwowano w małych spółdzielniach mleczarskich. Najmniejsze podmioty wykazywały niższy od poziomu zobowiązań poziom należności handlowych. Oznacza to, że małe spółdzielnie mleczarskie w mniejszym stopniu udzielały kredytu handlowego niż go zaciągały, a zatem przyjmowały pozycje biorcy kredytu handlowego. Wskazuje to na tendencje korzystania z krótko-terminowego źródła finansowania majątku w postaci kredytu handlowego. Pozostałe grupy wykazywały wyższy poziom pozycji kredytowej w porównaniu do *małych* spółdzielni mleczarskich. W grupie obejmującej *duże* spółdzielnie mleczarskie pozycja kredytowa była nieznacznie niższa niż w grupie *średnich* spółdzielni mleczarskich.

Duże spółdzielnie mleczarskie kształtowały pozycję kredytową oscylującą wokół 1. Oznacza to, że część spółdzielni z tej grupy w większym stopniu korzystało z kredytu handlowego, co mogło być spowodowane koniecznością pozyskiwania dodatkowego źródła finansowania bieżącej działalności. Natomiast część *dużych* spółdzielni mleczarskich w większym stopniu kredytowało swoich kontrahentów, niż korzystało z możliwości zaciągania zobowiązań handlowych.

Rysunek 1. Skategoryzowany wykres ramka-wąsy dla zmiennej zależnej pozycja kredytowa
Źródło: opracowanie własne.

Najwyższym poziomem pozycji kredytowej charakteryzowały się *bardzo duże* spółdzielnie mleczarskie. Wysoka wartość funduszu własnego umożliwiła zarządzającym tymi podmiotami symulowanie popytu na wytwarzane wyroby, poprzez stosowanie odroczonych terminów zapłaty dla odbiorców. Największe przedsiębiorstwa produkcyjne przyjmowały pozycję dawcy kredytu handlowego (średni poziom pozycji kredytowej to 1,24), co mogło być wynikiem posiadania środków pieniężnych na finansowanie swoich należności.

Istotność różnic poziomu wskaźnika pozycji kredytowej pomiędzy wyznaczonymi grupami spółdzielni mleczarskich zbadano testem porównań wielokrotnych NIR (tab. 6).

Tabela 6

Wyniki testu NIR dla porównań wielokrotnych

Test NIR; zmienna: pozycja kredytowa				
Zaznaczone efekty są istotne z $p < 0,05000$				
Grupa	(1)	(2)	(3)	(4)
	M = 0,83580	M = 1,0802	M = 0,98850	M = 1,2360
1	.	0,028429	0,165340	0,000519
2	0,028429	.	0,402354	0,156942
3	0,165340	0,402354	.	0,026532
4	0,000519	0,156942	0,026532	.

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzone porównania wskazały na istotne statystycznie różnice w poziomie pozycji kredytowej dla dwóch skrajnych grup spółdzielni mleczarskich. *Małe* spółdzielnie mleczarskiej stosowały istotnie statystycznie niższą pozycję kredytową od *średnich* i *bardzo dużych* podmiotów. Analogicznie w *bardzo dużych* spółdzielniach mleczarskich zarządzający kształtowali istotnie wyższy poziom pozycji kredytowej w porównaniu do przedsiębiorstw produkcyjnych znajdujących się grupach *małych* i *dużych* podmiotów. Grupa największych spółdzielni mleczarskich nie różniła się istotnie poziomem pozycji kredytowej jedynie z grupą *średnich* przedsiębiorstw produkcyjnych. Grupy spółdzielni *średnich* i *dużych* nie wykazywały istotnego statystycznie zróżnicowania między sobą, wskazując na utrzymywanie przez zarządzających tymi podmiotami standardowego dla rynku poziomu pozycji kredytowej.

Uwagi końcowe

Celem opracowania było zaprezentowanie oraz analiza zależności między wielkością funduszu udziałowego a pozycją kredytową spółdzielni mleczarskich.

Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano następujące wnioski:

1. Wartość funduszu własnego spółdzielni mleczarskich istotnie wpływała na poziom pozycji kredytowej tych przedsiębiorstw produkcyjnych. Oznacza to, iż zarządzający spółdzielniami mleczarskimi w zależności od wielkości podmiotu, wyznaczonej na podstawie wartości funduszu własnego, w odmienny sposób kształtują relacje zachodzące pomiędzy wartością zaciągniętych zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz należności handlowych.
2. W *małych* spółdzielniach mleczarskich poziom wskaźnika pozycji kredytowej kształtował się na najniższym poziomie, co mogło być spowodowane koniecznością pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania działalności bieżącej. Najmniejsze spółdzielnie mleczarskie przyjmowały zatem pozycję biorecy kredytu. Uzyskany kredyt handlowy od kontrahentów mógł stanowić, w przypadku najmniejszych spółdzielni mleczarskich, alternatywne źródło finansowania majątku w stosunku do kredytu bankowego, zwłaszcza w sytuacji braku zdolności kredytowej podmiotów.
3. W spółdzielniach mleczarskich o przeciętnej wartości funduszu własnego zarządzający utrzymują zbliżony poziom pozycji kredytowej utrzymującej się na poziomie bliskim 1. Wskazuje to na stosowanie przez zarządzających podobnych normatywów pozycji kredytowej. Ponadto poziom pozycji kredytowej oscylującej wokół jedności, oznacza że przedsiębiorstwa kompensują wartość udzielonego kredytu handlowego zaciągniętymi zobowiązaniami handlowymi.
4. Czwarta grupa, w której znalazły się *bardzo duże* spółdzielnie mleczarskie różni się istotnie statystycznie od pozostałych obiektów badawczych (z wyjątkiem grupy trzeciej) pod względem utrzymwanego poziomu pozycji kredytowej. Może to świadczyć o sytuacji, w której największe spółdzielnie mleczarskie posiadają duże

zdolności produkcyjne, a tym samym generują niskie koszty zmienne. Umożliwia to stosowanie bardziej liberalnej strategii udzielania kredytu handlowego, a tym samym przyjmowanie pozycji dawcy kredytu handlowego.

Literatura

- Dworniak J. (2010), *Ekonomiczno-finansowe skutki zmian funduszu udziałowego w spółdzielniach mleczarskich*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa.
- Francuz P., Mackiewicz R. (2007), *Liczy nie wiedzą skąd pochodzą. Przewodnik po metodologii i statystyce nie tylko dla psychologów*, Wydawnictwo KUL, Lublin.
- Krzemińska D. (2005), *Finanse przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań.
- Krzemińska D. (2009), *Wiarygodność kontrahenta w kredycie kupieckim*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Pietrzak M. (2006), *Efektywność finansowa spółdzielni mleczarskich – koncepcja oceny*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa.
- Rytko P. (2009), *Zarządzanie kredytem handlowym w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Difin, Warszawa.
- Stanisz A. (2006), *Przystępny kurs statystyki z zastosowaniem STATISTICA PL na przykładach z medycyny*, t. 1, StatSoft Polska Sp. z o.o., Kraków.
- Wędzki D. (2000), *Teoria zintegrowanego zarządzania kredytem handlowym w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków.
- Zawadzka D. (2009), *Determinanty popytu małych przedsiębiorstw na kredyt handlowy. Identyfikacja i ocena*. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Ustawa z dnia 16 września 1982r. Prawo Spółdzielcze, DzU, nr 30, poz. 210, s. 1.

DIMENSION OF SHAREHOLDERS FUND AND CREDIT POSITION OF DAIRY COOPERATIVES

Abstract: *Purpose* – The article's aim is to introduce and analyze the correlation between the size of shareholders fund and credit position of dairy cooperatives.

Design/methodology/approach – The study involved 60 dairy cooperatives which had prepared and announced financial report in section B of the Cooperative Supervision in 2010. The research was divided into two parts. In first part the test of ANOVA rang Kruskalla-Wallis was performed to confirm the accuracy of division of the examined group into quarters. In second part ANOVA analysis of variance was used in order to verify the relevance of variation in size of credit position in subgroups.

Findings – As a result of carried out examinations it was proved that there is significant relationship between the size of shareholders fund of dairy cooperatives and credit position estimated by relation between trading dues and trade payables.

Originality/value – this article is an attempt of answering the question how the dimension of owned shareholders fund affects the credit position of dairy cooperatives.

Keywords: dairy cooperative, shareholders fund, credit position

Cytowanie

- Domańska T. (2014), *Wielkość funduszu udziałowego a pozycja kredytowa spółdzielni mleczarskich*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 804, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 67, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 13–22; www.wneiz.pl/frfu.